

schvaloval, zároveň s oznámením, že jest od císaře nařízeno arcibiskupovi, aby tímž způsobem provedl obrácení lidí ke katolickému náboženství na všech panstvích císařských v království českém, na kterých, jak jinde zmíněno, byla mu postoupena kollatura čili právo podací.

Z dějin mšeckých.

Nepočítej všecko dál, co slyšíš vyprávět, abys nemusil litovat své všetečnosti!

Velmi často lidé tvrdí, že ta neb ona osoba učinila to neb ono, ač jí při tom sami neviděli a jen o tom slyšeli. Osoba, již se to vypravování týká, bývá často nevinná a pověst jí zřejmě ubližuje. Potom se přihází často, že dotyčná osoba roztroušavatele nezaručených pověstí pozene k odpovědnosti před soud a roztroušavatel pyká buď tím, že musí platit pokutu nebo musí osobu, o níž mluvil věci nezaručené, odprosit. Všetečných lidí má každá doba dosti. Že se i v 15. století lidé starali o druhé a vyprávěli o nich věci méně pěkné, ač nezaručené, o tom nám svědčí soudní pře mezi panem Zbyňkem Kornauzským a panem Hrdiborem Zeleckým u Komorního soudu v Praze, vedená dne 25. června 1482, o níž se dočítáme v VIII. dílu Archivu českého na str. 400—401.

V té při a ruoznici, kteráž jest vznikla mezi panem Zbyňkem Kornauzským s jedné a Hrdiborem Zeleckým s strany druhé. Tak jakož týž Hrdibor vinil jest jmenovaného pana Zbyňka, že jest bratr jeho strýce svého pana Martina, pojal a vymluvil s sebou na lov, a v tom že se puotka stala, tak že jest on zabit, a že při té puotce ani potom k tomu se nepřičinil, aby ten zločinec (teď říkáme zločinec) za to pomstu vzal. Jestliže jest tak, jakž jej spravují, a že moha pomoci a nad ním pomstíti, že jest toho neučinil, že jest nad ním nepravě a nešlechtně učinil. On — jmenovaný pan Kornauzský — tomu jest odpieral a pravě, že mu se v tom krívda děje. Tu král JM (čti: jeho milost) se pány (s přísedícími na soudě) vyslyšev jich při i odpor i také pamět, kterak se prve o ty věci před JMti dalo, takto ráčil jest vypovědieti a vypovídá: že vedle těch řečí a duvoduov pan Kornauzský nic jest neučinil proti své cti, a že jest jeho jmenovaný Hrdibor tím dotýkati neměl. Ale, že (= poněvadž to) jest udělal s výmienkú, jestliže jest tak, proto JMKská se pány to ráčil jest lechčejě (mírněji) vážiti, a když by toho nebylo, věděl by JMti i se pány, kterak by se v té věci měl mieti (jak utrhače potrestati); a proto ráčil rozkázati a rozkazuje, aby potom žádný takových věcí se nedopúšťel, aby neuptaje se té věci právě, měl komu na jeho čest sáhnúti. A stala-li by se od koho taková věc potom, že by to JMti ráčil tieže (přísněji) se pány raddú JMti vážiti (posuzovati). Actum feria III. post Johannis Baptistae anno 174 etc LXXXII°.

Škola ve Třtici.

Malba v autorovy.

ANT. MIKES.

Zactvo obecné školy ve Třtici u Nového Strašecí se letos od Prázdnin učí po prvé v nové, krásné školní budově. Tři třídy tamní školy byly dosud umístěny ve dvou budovách, z nichž jedna byla naprosto nevhodná. Usilí o zřízení nové školy je nejméně 37 let staré a bude zajímatí snad i čtenáře „Sborníku“.

Obec — její poloha a pokus o charakteristiku.

Třtice je zvláštní obec. Dvě silnice s velkou dopravou (trávcenci) dnešní i v minulosti běží nedaleko ní. Jedna z Prahy přes Unhošť na Nové Strašecí a Revničov, kde se spojuje s druhou, také z Prahy, jež sem vede přes Slaný a Mšec. Přes blízkost těchto živých dopravních tepen zůstala Třtice jaksi odříznuta od světa.

Neobvyklou polohu má tato ves. Najdete ji na vršku, jehož táhlý hřeben jako by se schválně poněkud propadl, aby poskytl třtickým stavením úkryt před zvědavými očima poutníků rozličného druhu, putujících po zmíněných silnicích. Mimo to vršek, hostící na svém vrcholu Třtici, je od obou silnic oddělen údolními, bohatými ještě dnes na vodu i rašelinu. Nepochybně před lety tu byly bažiny, jež přecházet nebylo jistě příjemné ani bezpečné.*)

*) I jméno Třtice má svůj původ z této polohy.

Díky poloze byla Třtice uchráněna po léta návštěv vojsk, táhnoucích rodnou zemi v mnoha válkách. Třtícti občané to věděli a snad právě proto ani nedbali o lepší spojení se světem. Dlouho do vsi vedly jen vozové cesty. Dvě silnice — dnes obcí vedoucí — nejsou staré. Prvá, ze Mšce přes Třtici na Krivoklát, byla postavena teprve v r. 1897, druhá ze Třtice na Farmu (do Nového Strašecí) dokonce teprve v r. 1934.

Odríznuta od světa, žila tedy obec tak trochu sama pro sebe. Konservativní *) prvky povahy obyvatelstva neujdou tomu, kdo blíže pozoruje a studuje obec i její občany. Bohužel leckde konservatismus brzdil i rozvoj obce a byl na škodu jejímu prospěchu, hlavně ve školství.

Něco z dějin školy.

Neznáme zatím pohutek, které vedly ke zřízení školy ve Třtici. Hledíme-li na obec s perspektivy dříve naznačené, zdá se nám skoro zázrakem, že už v roce 1776 (přesný záznam chybí) zde škola byla. „Bídna chatrč“, jak píše K. Wagner v Pamětní knize r. 1880, hostila zdejší jednotřídku do roku 1827, ale překala ještě plné století. Teprve v roce 1927 byla zbořena. Bohužel, v obci se udržel jen jediný obraz této budovy. Fotografie je asi z roku 1906, a je velmi zašlá, těžko se reprodukuje.

Novostránecký děkan P. František Svarec má nespornou zásluhu, že v roce 1827 se dostalo škole důstojnějšího umístění. Jeho přičiněním nařídil Karel Egon kníže z Fürstenbergů r. 1826 postavit ve Třtici novou školní budovu, která jej stála 2.500 zlatých vid. čísla a třticeké občany — podle Wagnera — „veškerou ruční a potažitou práci“. Účelu byla slavnostně předána „v druhou neděli adventní r. 1827, čili o pouti ve Třtici“. Na tehdejší dobu pěkná budova. Její učebna by po menších úpravách vyhovovala ještě dnes, kdyby ostatní zařízení (schody, chodby, záchody, žádná voda atd.) bylo možno upravit.

Do r. 1861, tedy asi 85 let, tu byla jednotřídku. Druhá třída byla zmíněného roku umístěna v domě zdejšího obchodníka Josefa Posledníka, čp. 105. Zde zůstala 6 let. Roku 1867 byla přemístěna do 1. poschodí obecního domu čp. 92, kde v přízemí bydlil a pracoval místní kovár. Za doprovodu ran do kovadliny se zde učilo do r. 1891, kdy byla dána výpověď kováři Antonínu Fuchsovi.

Dvě třídy na Třtici nestačily. 200 dětí školou povinných nebyl zde žádný div — nejvíce žáků, pokud ovšem jsou zachovány příslušné knihy či záznamy, bylo v roce 1877 78, a to 211! Správa školy usilovala o zřízení 3. třídy. B. Fürst

176 *) Konservativní = lpící na starém.

o tom zaznamenal: „Ježto poměry školy, zdejší potřebovaly nápravy, podala správa školy v měsíci prosinci 1890 pamětní spis o zřízení 3. třídy slavné c. k. okresní školní radě ve Slaném.“ Jelikož již před tím zemská školní rada „povolila v zásadě, aby se při zdejší škole otevřela 3. třída“, byl pamětní spis vyřízen brzy, kladně.

Přízemí budovy čp. 92 se upravilo během školního roku 1891/92 a počátkem r. 1893 se ve Třtici učí již ve třech třídách.

Měla-li učebna v čp. 80 těžko odstranitelné nedostatky, umístění II. a III. třídy v čp. 92 mělo být už od začátku provisoriem. Druhá školní budova je sice o něco mladší — vystavěna v r. 1836 pro místního kováře — stojí však na nevhodném místě; je vlhká, s okny na sever a na západ, jež ještě zaclánějí vysoké kaštiny na hrázi obecního rybníku. Proto všichni třtíctí řídící učitelé od B. Fürsta počínaje, jeho nástupce Pucholta, který zde učil 18 roků a ostatní, kteří se tu pak střídali rychleji, pokoušeli se přiměti obec třticekou ke stavbě nové školy. Ale marně! Když se zdálo, že snaha povede k cíli, píkvačila nějaká nepředvídaná událost, jako krupobití a průtrž mračen r. 1906 a světová válka v r. 1914, a zas bylo po naději. Ani domluvy okresních školních inspektorů slánských: Forchheima, Plaňanského a J. Stětiny ničeho v těchto poměrech nemožily.

Až v r. 1939 v červenci bylo rozhodnuto o stavbě nové školy, která rozpočtena na 491.915 K. Tim celý tento dlouholetý boj o lepší školu šťastně vyřešen a Třtice se tímto rozhodnutím zařadila mezi ty obce, v nichž škola je opravdu chloubou obce a opravdovou „dílou lidskosti“.

Otakar Březina:

„Zdá se mi oždycky, že kvetoucí šípek je ten nejoblíbenější obraz, nejkrásnější dar v našem podnebním pásmu. Podívejte se na ten dětský čistý úsměv každého kočku a jak je to laděno v jeden teplý český akord! Je v tom Smetana i Mánes, i Němcová. Co jsou všechny galerie cizích měst proti této úžasné kráse a tomuto výkřiku radosti této země.“

Z „Památniku stavitel chrámu“, vydal „Čin“, Praha.

M. Aleš:

Soým uměním chei buditi vědomí a hrdost národní. Souu prací chei lid probouzeti a vraceti staré české slávy, chei proto, aby práce moje šla mezi lid. „Vlast a národ“, 1940.